

آسیب دیدن منابع آب شیرین با کاهش پوشش جنگل‌ها

ترجمه: سمانه اسدی صنم*

همچنین نتایج نشان داد که به طور متوسط در ۵۱ درصد از مناطق مورد مطالعه، تغییرات پوشش گیاهی و اقلیمی هم‌زمان بوده که این امر می‌تواند به کمبود منابع آب (یعنی شانس بیشتر خشکسالی) یا افزایش آن (یعنی احتمال سیل ویرانگر) منجر شود.

آدام وی در این باره می‌گوید: حوضه‌های آبی و فضاها سبز ما تحت فشار شدید تغییرات پوشش گیاهی و اقلیمی هستند. از آنجا که تغییرات پوشش گیاهی و اقلیمی نقش مشابهی در تغییر میزان منابع آب ایفا می‌کنند، نادیده گرفتن هر یک از آنها به احتمال زیاد منجر به شناخت ناقص و مدیریت نامناسب منابع آبی در آینده به‌ویژه در مناطقی می‌شود که تغییرات جنگل‌ها در آن مناطق به شدت رخ می‌دهد.

طبیعت ایران: جنگل‌ها ویژگی‌های مفید و ارزشمند فراوانی برای انسان دارند. اما در بیشتر مناطق دنیا به خصوص در کشورهای در حال توسعه در مواجهه با بهره‌برداری‌های شدید، قطع یکسره، تغییرات اقلیمی و غیره قرار گرفته‌اند. پرداختن به نقش جنگل‌ها در فراهم کردن آب برای کشورهایی مانند ایران که از کمبود منابع آبی در فشار و خطر هستند بسیار حائز اهمیت است. با این وصف انتظار بر این است که تا جای ممکن از این منابع ارزشمند حفاظت و حمایت لازم انجام شود. اما شوربختانه این‌گونه نیست و جنگل‌ها و سایر منابع طبیعی در روزگاری بسیار سخت، در سیر قهقراپی به سر می‌برند. در این میان که نیازمند قوانین سخت‌گیرانه‌تر برای نگهداشت و حتی توسعه جنگل‌ها هستیم، برخی تصمیم‌های ملی و مصوبات مجلس یا دولت درست در مسیر عکس نیازها صورت می‌گیرد. امید که یافته‌ای مانند آنچه در این پژوهش ذکر شده، ما و مسئولان را بسیار بیش از گذشته برای حفظ آب و منابع طبیعی مان نگران و عمل‌گرا کند.

<https://www.sciencedaily.com/releases/2017/12/171207095007.htm>

منابع آب شیرین برای تمدن بشری و زیست‌بوم‌های طبیعی حیاتی هستند. پژوهشگران دانشگاه بریتیش کلمبیا (University of British Columbia) دریافته‌اند که تغییرات پوشش گیاهی زمین می‌تواند به اندازه تغییرات اقلیمی بر منابع آب‌های جهانی تأثیرات منفی داشته باشد.

آدام وی (Adam Wei)، پروفیسور علوم محیط‌زیستی و جغرافیای دانشگاه بریتیش کلمبیا و لی (Li)، دانشجوی دکتری به‌همراه پژوهشگران دانشکده جنگل‌داری چین مطالعه‌ای را برای بررسی اثر تغییرات پوشش جنگلی در فراهم کردن آب انجام داده‌اند. آن‌ها با استفاده از داده‌های چندین ساله، چگونگی پاسخ منابع آب به تغییرات پوشش گیاهی و اقلیمی را بررسی کردند.

آدام وی اظهار می‌دارد: همان‌طور که زمین‌ها تبدیل به شهر می‌شوند و تغییر کاربری جنگل‌ها ادامه دارد، رژیم‌های آب هم در حال تغییر هستند و در نهایت تمام آبخیزها تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

به گفته لی، مناطق جنگلی، منابع آبی مهم و حیاتی برای ما هستند؛ اما با ادامه توسعه اراضی یا نابودی پوشش گیاهی سبز، حوضه‌های آبی هم به‌طور برگشت‌ناپذیری آسیب می‌بینند.

وی ادامه می‌دهد: ما باید اهمیت پوشش گیاهی را به رسمیت بشناسیم. پوشش جنگل عنصری مهم است و باید آن را برای آینده در نظر داشت و به آن اهمیت داد. وقتی دانشمندان گرمایش جهانی را سنجش می‌کنند در مورد این‌که چگونه تغییرات اقلیمی روی آب تأثیر می‌گذارد، بحث می‌کنند. پیشنهاد ما این است که به پوشش جنگلی نیز در این راستا توجه بیشتری شود. چون پوشش جنگلی شاخصی کلیدی برای سلامت منابع آب به‌شمار می‌رود. لی می‌افزاید: حدود ۲۱ درصد از جمعیت جهان برای تأمین آب به‌طور مستقیم به این جنگل‌ها وابسته هستند. پژوهشگران داده‌هایی را با استفاده از مدل‌سازی کامپیوتری، از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ مطالعه کردند. آنها تغییرات پوشش گیاهی زمین و عملکرد سالانه آب را در جنگل‌های گرمسیری در مناطقی مانند بریتیش کلمبیا، کانادا، روسیه، برزیل، فنلاند و جمهوری دموکراتیک کنگو بررسی کردند. نتایج این مطالعه نشان داد بهره‌برداری شدید از جنگل‌ها، آتش‌سوزی و خسارت آفت‌ها از دلایل کاهش پوشش گیاهی و جنگل بودند.

* استادیار پژوهش، مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران